

УДК 347.633 (045)

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.94.1.54>

ІНСТИТУТ УСИНОВЛЕННЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Троцюк Н. В.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права і процесу
Державного університету «Київський авіаційний інститут»
ORCID: 0000-0002-5943-8694*

Данилець А. М.,
*здобувачка вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня
ORCID: 0009-0004-1786-8508*

Троцюк Н. В., Данилець А. М. Інститут усиновлення в умовах правового режиму воєнного стану в Україні.

У науковій статті проведено комплексне дослідження трансформації інституту усиновлення в Україні в умовах правового режиму воєнного стану. Обґрунтовується теза, що попри критичні безпекові виклики, правова природа усиновлення залишається незмінною, базуючись на фундаментальному принципі забезпечення найвищих інтересів дитини, закріпленому в ст. 207 Сімейного кодексу України. У роботі проаналізовано статистичну динаміку, яка свідчить про неочікуване зростання активності усиновлювачів у 2024-2025 роках, що підтверджує високий рівень соціальної адаптивності правової системи та суспільства.

Особливу увагу приділено нормативно-правовим змінам, які спростили процедурні моменти під час усиновлення. Досліджено специфіку усиновлення евакуйованих за кордон дітей та механізми взаємодії з консульськими установами. Вагомий акцент зроблено на цифровізації в даній сфері, в тому числі функціонуванні систем – єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, що ведеться в Єдиній інформаційно-аналітичній системі "Діти", а також Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, що суттєво спрощує бюрократичні етапи для кандидатів.

Значний обсяг статті містить аналіз актуальної судової практики. Співавтори розкривають особливості залучення територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки до розгляду справ про усиновлення з метою запобігання зловживанню правом для отримання відстрочки від мобілізації. Крізь призму постанов Верховного Суду доведено, що правосуддя в цей період орієнтоване на перевірку реального емоційного та соціального зв'язку між усиновлювачем і дитиною, а не лише на формальну відповідність документам. Доведено, що попри воєнний стан, держава забезпечує пріоритет національного усиновлення та найкращих інтересів дитини. Встановлено, що цифровізація адміністративних послуг та адаптація процесуальних норм дозволили зберегти високу динаміку влаштування дітей у сім'ї, одночасно посиливши судовий контроль за добросовістю усиновлювачів.

Ключові слова: усиновлення, воєнний стан, інтереси дитини, цифровізація, усиновлювач, правовий режим воєнного стану.

Trotsyuk N. V., Danylets A. M. The institution of adoption under the legal regime of martial law in Ukraine.

This scholarly article offers an in-depth exploration of the evolution and transformation of the transformation of the institution of adoption in Ukraine under the legal regime of martial law. It argues that despite

critical security challenges, the legal nature of adoption remains unchanged, based on the fundamental principle of ensuring the best interests of the child, enshrined in Art. 207 of the Family Code of Ukraine. The paper analyzes statistical trends indicating an unexpected increase in adoptive parents' activity in 2024-2025, which confirms the high level of social adaptability of the legal system and society.

Particular attention is paid to regulatory changes that have simplified procedural aspects of the adoption process. The specifics of adopting children evacuated abroad and the mechanisms for interacting with consular offices have been examined separately, and significant emphasis has been placed on digitization in this area, specifically the operation of a unified electronic database on orphaned children and children deprived of parental care, and families of potential adoptive parents, guardians, foster parents, and foster caregivers, which is maintained in the Unified Information and Analytical System "Children," as well as the Unified State Web Portal of Electronic Services, which significantly simplifies the bureaucratic procedures for applicants.

A significant portion of the article is devoted to an analysis of current judicial practice. The co-authors reveal the specifics of involving regional recruitment and social support centers in the consideration of adoption cases with the aim of preventing abuse of the law to obtain deferment from military. Through the lens of Supreme Court rulings, it has been demonstrated that the judiciary during this period focuses on verifying the actual emotional and social bond between the adoptive parent and the child, rather than merely on formal compliance with documents. It was concluded that the state successfully combines the digital optimization of procedures with enhanced judicial oversight of compliance with substantive legal criteria for the stability of family upbringing. It has been demonstrated that, despite the state of war, the government prioritizes domestic adoption and the best interests of the child. It has been established that the digitization of administrative services and the adaptation of procedural rules have made it possible to maintain a high rate of family placements for children, while simultaneously strengthening judicial oversight of the integrity of adoptive parents.

Key words: adoption, martial law, best interests of the child, digitization, adoptive parent, legal regime of martial law.

Постановка проблеми. Збройна агресія проти України та запровадження правового режиму воєнного стану викликали значні трансформації у сфері захисту прав дитини, зокрема в інституті усиновлення. Значна кількість дітей залишилась без батьківського піклування або була переміщена як всередині країни, так і за її межі, що ускладнило реалізацію права дитини на сімейне виховання, що є одним із ключових принципів сімейного права. Особливу складність у даному процесі становить забезпечення балансу між оперативністю влаштування дітей у сім'ї та дотриманням усіх гарантій їхніх прав і законних інтересів. Забезпечення надійного захисту прав такої вразливої верстви населення стає обов'язком суспільства задля подолання наслідків втрати батьківської підтримки.

Метою дослідження є комплексний аналіз особливостей правового регулювання та процесуального порядку усиновлення дітей в умовах правового режиму воєнного стану в Україні.

Стан опрацювання проблематики. Проблематика усиновлення дітей традиційно досліджується вітчизняними науковцями у сфері сімейного права та цивільного процесуального права. Певні аспекти, які стосуються процесуального порядку розгляду справ про усиновлення дитини в умовах воєнного стану були предметом досліджень таких науковців, як: А. Богданець, Л. Бельо, Н. Волкова, С. Давара, С. Мирза, В. Мироненко, Ж. Петрочко, І. Яніцька та інші. Попри те, що фундаментальна модель правового регулювання усиновлення зберігає свою концептуальну цілісність, сучасні виклики зумовили необхідність її суттєвої трансформації. Дані трансформаційні процеси охоплюють як матеріально-правові, так і процедурні аспекти. Відтак, виникає необхідність у комплексному аналізі оновленого інструментарію процедури усиновлення в умовах правового режиму воєнного стану та забезпечення, в першу чергу, інтересів дитини в умовах збройної агресії.

Вклад основного матеріалу. Інститут усиновлення в Україні під час правового режиму воєнного стану в Україні функціонує на основі загального нормативного масиву сімейного та процесуального законодавства із певними адаптаціями, обумовленими воєнними ризиками, проте без докорінної зміни правової природи цього інституту. Держава виходить з пріоритету забезпечення найвищих інтересів дитини як базового принципу, закріпленого у ст. 207 Сімейного кодексу України (далі – СК України), відповідно до якої усиновлення здійснюється з метою забезпечення стабільних і гармонійних умов життя дитини [1]. Згідно статистичних даних у 2024 році в Україні усиновлено 1270 дітей,

що стало найвищим показником за останні п'ять років. У 2025 році, попри триваючий воєнний стан, лише за перші 8 місяців було усиновлено 770 дітей, а станом на 30 жовтня 2025 року – 929 дітей [3; 4].

Зазначені показники корелюють із науковою позицією Ж. В. Петрочко, згідно з якою, забезпечення інтересів дитини постає засадничим пріоритетом у межах надання соціальних послуг сім'ям. Такий підхід дозволяє інтерпретувати згаданий принцип не лише як вузькопроцесуальну категорію судового розгляду, а й як комплексну соціально-правову доктрину загальнодержавного рівня [2, с. 71-72].

Наразі основними джерелами, що регламентують порядок усиновлення в Україні є Сімейним кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, а також ряд підзаконних нормативно-правових актів, зокрема постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905 «Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей» (далі – постанова КМУ № 905) [5].

Відповідно до ст. 207 СК України, усиновленням є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду, крім випадку, коли усиновлена дитина проживає за межами України. Ст. 224 СК України встановлює, що суд постановляє рішення про усиновлення дитини, якщо буде встановлено, що усі необхідні обставини, які мають істотне значення дотримані, зокрема це:

- 1) стан здоров'я та матеріальне становище особи, яка бажає усиновити дитину, її сімейний стан та житлові умови, ставлення до виховання дитини;
- 2) мотиви, на підставі яких особа бажає усиновити дитину;
- 3) мотиви того, чому другий із подружжя не прагне бути усиновлювачем, якщо лише один із подружжя подав заяву про усиновлення;
- 4) взаємовідповідність особи, яка бажає усиновити дитину, та дитини, а також те, як довго ця особа опікується вже дитиною;
- 5) особу дитини та стан її здоров'я;
- 6) ставлення дитини до особи, яка бажає її усиновити.

Водночас, ст. 225 СК України визначає момент виникнення усиновлення – з дня набрання законної сили рішенням суду [1].

Процесуальний порядок розгляду таких справ регламентується главою 5 розділу IV Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), зокрема ст.ст. 312-314, якими передбачено, що суд до ухвалення рішення зобов'язаний встановити всі істотні обставини, включаючи стан здоров'я усиновлювача, його матеріальне становище, мотиви усиновлення, ставлення до дитини та інші фактори [6].

Зауважимо, що процедура усиновлення в умовах воєнного стану зазнала певних трансформацій порівняно з мирним періодом. Упродовж першого місяця повномасштабного вторгнення РФ на територію України, процес усиновлення було призупинено задля гарантування безпеки співробітникам державних структур. Так, Міністерство соціальної політики України встановило тимчасову заборону на міждержавне усиновлення іноземцями чи українцями, котрі мешкають за кордоном, через призупинення роботи з такими справами Національної соціальної сервісної служби України [7, с. 26]. Лише у квітні 2022 року Верховна Рада України оголосила про відновлення відповідних процесів, хоча на той момент законодавство не містило правових змін, що в свою чергу призвело до труднощів виконання процесуальних норм в зоні бойових дій. Наслідком подолання цих правозастосовних бар'єрів стало системне оновлення законодавства, що регулює сферу усиновлення під час дії правового режиму воєнного стану [8, с. 46].

Одним із нововведень, яке передбачене п. 127 постанови Кабінету Міністрів України № 905 є можливість ознайомлення кандидатів в усиновлювачі, які постійно проживають на території України, з інформацією про тимчасово переміщену (евакуйовану) дитину, яка може бути усиновлена, в режимі відеоконференції (з фіксацією за допомогою технічних засобів відеозапису), що є відхиленням від класичного принципу безпосередності, але не змінює юридичної суті процедури [5]. Водночас законодавець встановив обмеження щодо міжнародного усиновлення, фактично звузивши коло суб'єктів, які можуть бути усиновлювачами, і надавши пріоритет національному усиновленню, що відповідає положенням міжнародних конвенцій та спрямоване на недопущення незаконного вивезення дітей під час війни.

Також, чинне законодавство України унеможливує здійснення процедури усиновлення на тимчасово окупованих територіях. Так, постановою КМУ від 16.08.2022 № 907 «Про внесення змін до Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей» впроваджено норму, згідно з якою громадяни на захоплених територіях стають на облік кандидатів лише після відновлення роботи на таких територіях органів влади України, зокрема служб у справах дітей (п. 128) (далі – Постанова №907) [9]. Дія висновку про можливість бути усиновлювачем не продовжується, якщо місцем обліку є непідконтрольна територія та процес зупиняється до моменту фактичного повернення цих районів під контроль держави. Згідно п. 134 Постанови №907, під час воєнного стану та протягом трьох місяців після його припинення або скасування діяльність з усиновлення дітей громадянами України, які тимчасово або постійно проживають (перебувають) за межами України, та іноземцями, у тому числі взяття таких осіб на облік кандидатів в усиновлювачі, видача їм направлень для знайомства та встановлення контакту з дитиною не здійснюється, крім випадків, коли усиновлювач є родичем дитини, або вирішується питання про усиновлення дитини, яка є рідним братом/сестрою раніше усиновленої ними дитини. Винятком також є випадок, коли контакт встановили за направленням до 24.02.2022 року. Внутрішньо переміщені особи мають право всиновити дитину через взяття на облік за місцем тимчасового проживання. Особи зі статусом переселенців, які вже перебувають на обліку, можуть звертатися до відповідних служб за місцем фактичного перебування з метою ознайомлення з даними про дітей.

Ще одним підзаконним актом, який регламентує порядок передання усиновленої дитини, яка тимчасово переміщена (евакуйована) за межі України під час запровадження на території України надзвичайного або воєнного стану є постанова КМУ від 24.05.2022 № 618 «Про внесення зміни до Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей» [10]. Згідно даної Постанови, усиновлювачі мають право забрати дитину в присутності представника консульської установи України після надання копії судового рішення про усиновлення, власних документів для посвідчення особи, письмового погодження Національної соціальної сервісної служби України та зобов'язання, справжність підпису на якому засвідчено нотаріально, адресованого консульській установі України. Передача фіксується спеціальним актом у 3 примірниках, де зазначаються відомості про факт прийняття дитини, особу опікуна до моменту передачі, консульську посадову особу, дані усиновлювачів, реквізити судового рішення, дата та місце події. Перший примірник зберігається в консульстві, другий спрямовується до Національної соціальної сервісної служби України протягом 1 робочого дня, а третій надається усиновлювачам. Таким чином, надання можливості усиновлення евакуйованої дитини забезпечує переваги виховання в постійній сім'ї, коли знайти таку родину в країні походження неможливо і Україна як учасниця Конвенції ООН про права дитини дотримується положень ст. 21 даного міжнародного акту, в частині щодо пріоритетності інтересів дитини [11].

Ще одним важливим нормативно-правовим актом, що сприяв цифровій трансформації процесу влаштування дітей у сімейні форми виховання під час воєнного стану стала постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2022 № 636 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо цифровізації процесів влаштування дітей у сімейні форми виховання». Відповідно до положень цього нормативного документа в Україні запроваджено функціонування єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також сімей потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків і батьків-вихователів. Ці дані акумулюються та обробляються в межах Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Діти» та Єдиного державного вебпорталу електронних послуг. До електронного реєстру вносять дані про стан здоров'я, розумовий розвиток, витяги з медичної історії та світлини дітей, що забезпечує майбутнім батькам зручний доступ до необхідної інформації. Передбачено також можливість отримання консультацій не лише через особисте звернення до служби у справах дітей, а й за допомогою порталу «Дія». Громадяни мають право подавати заяви на облік кандидатів та пакет документів в електронній формі. Система автоматично збирає підтвердження з різних державних реєстрів, позбавляючи заявників потреби готувати папери окремо. У свою чергу, Служба у справах дітей перевіряє таку онлайн-заяву протягом 5 робочих днів та після цього представник органу відвідує помешкання для оцінки житлових умов.

Відзначимо, що під час воєнного стану передбачено також механізми для випадків руйнування житла кандидатів. У таких випадках, особи мають надати документи на інше приміщення, що пере-

буває у їхній власності чи користуванні. За новою адресою складається відповідний акт обстеження, відомості про який фіксується у довідці про продовження чинності висновку.

Враховуючи позитивні зміни на законодавчому рівні, що стосуються питання усиновлення дітей під час дії правового режиму воєнного стану, вирішальне значення все ж таки має судова стадія розгляду справи, де правовий режим воєнного стану «диктує» специфічні вимоги до перевірки доброчесності заявників. Зокрема, останнім часом суди почали приділяти особливу увагу аналізу справжніх намірів усиновлювачів, щоб виключити випадки використання цього інституту як засобу ухилення від мобілізації.

Так, у низці ухвал різних судів першої інстанції, наприклад, Олександрійського міськрайонного суду Кіровоградської області від 05.09.2024 у справі № 398/3945/24 [13], Арцизького районного суду Одеської області від 19.08.2025 у справі № 492/1044/25 [14], суди залучали територіальні центри комплектування та соціальної підтримки як заінтересованих осіб, обґрунтовуючи це тим, що реалізація права на усиновлення може впливати на виконання конституційного обов'язку захисту держави. У цих справах суди не обмежувалися формальною перевіркою документів, а досліджували чи не є усиновлення штучним способом отримання відстрочки від мобілізації, і саме це є принципово новим підходом воєнного часу.

Показовою є також практика відмов у задоволенні заяв про усиновлення у випадках, коли відсутні передбачені законом підстави. Наприклад, у справі Запорізького апеляційного суду від 01.06.2022 № 334/6752/20, суд відмовив в усиновленні повнолітньої особи, встановивши, що заявник не довів виняткових обставин, передбачених ч. 2 ст. 208 СК України, оскільки біологічний батько не був позбавлений батьківських прав і виконував обов'язок щодо утримання дитини. Суд прямо зазначив, що сам факт тривалого виховання не є достатньою підставою для усиновлення [15]. Таким чином, навіть в умовах воєнного стану суди не спрощують матеріально-правові критерії, а навпаки – дотримуються їх суворіше.

Якщо розглядати практику касаційної інстанції, то Касаційний цивільний суд Верховного Суду у справі від 05.03.2025 № 487/2960/23 звернув увагу на те, що у сімейних правовідносинах, які можуть передувати або впливати на усиновлення, визначальним є реальний зміст відносин між дитиною та дорослим, а не лише юридична форма [16]. За фактичними обставинами йшлося про спір щодо участі у вихованні дитини та спілкування з нею, де заявник наполягав на наявності тісного зв'язку. Однак, суди досліджували чи дійсно цей зв'язок є сталим і чи виконує особа батьківські функції. Верховний Суд фактично сформував підхід, за яким для подальших сімейних рішень, у тому числі потенційного усиновлення, ключовим є не формальне право, а доведений емоційний та соціальний зв'язок із дитиною, і саме тому наголос на необхідності глибокої оцінки фактичних обставин, а не лише документів.

Ще одна позиція висвітлена у постанові Верховного Суду від 29.01.2025 (справа № 759/8056/22), де Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду при розгляді питання щодо усиновлення акцентував увагу на обов'язковості врахування інтересів самої дитини та її позиції [17]. За обставинами справи між батьками виник спір щодо місця проживання дитини, при цьому попередні суди не забезпечили належного з'ясування її думки та не дали комплексної оцінки умов проживання. Суд касаційної інстанції прямо підкреслив, що в усіх діях щодо дітей першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини і що ці інтереси мають визначатися не формально, а через реальні умови життя, безпеку та розвиток. У результаті Верховний Суд дійшов висновку про необхідність нового підходу до оцінки доказів і фактично орієнтував суди на те, що подібні рішення, які впливають на можливість усиновлення в майбутньому, мають базуватися на всебічному аналізі життєвих обставин дитини.

Окремої уваги заслуговує правова позиція Верховного Суду, викладена у постанові від 03.09.2025 у справі № 944/537/22, де предметом дослідження є питання скасування вже здійсненого усиновлення [18]. За фактичними обставинами справи, усиновлювачі просили скасувати усиновлення, посиляючись на конфлікти з дітьми та складність спільного проживання. Проте, судами було встановлено, що ці труднощі не були об'єктивними і виникли значною мірою через поведінку самих батьків, які не вжили заходів для налагодження сімейних відносин. Верховний Суд підкреслив, що інститут усиновлення має забезпечувати стабільність для дитини, а його припинення є крайнім заходом, оскільки припинення таких відносин може тяжко травмувати дитину. За підсумками розгляду спра-

ви, суд залишив у силі рішення про відмову в скасуванні усиновлення, виходячи з того, що відсутні підстави, передбачені ст. 238 СК України, і що саме інтереси дитини вимагають збереження сімейних зв'язків.

Висновки. Аналіз чинного законодавства та судової практики свідчить про безперервну роботу інституту усиновлення під час дії правового режиму воєнного стану. Законодавчі органи нашої держави оперативно реагують на виклики сьогодення, вносячи зміни до нормативно-правових актів. У свою чергу, судова практика демонструє гнучкість інтерпретації процесуальних норм, забезпечуючи баланс між спрощенням адміністративних процедур та збереженням високих стандартів судового контролю за дотриманням прав усиновлених дітей.

Визначальним вектором удосконалення галузевого законодавства, на наше переконання, стала цифровізація адміністративних послуг та можливість дистанційної подачі документів з метою усиновлення через електронні ресурси. Дана послуга не лише оптимізувала часові витрати усиновлювачів, а й мінімізувала бюрократичні бар'єри, що є критично важливим в умовах воєнного стану. Таким чином, держава демонструє перехід до сервісно-орієнтованої моделі в системі опіки та піклування. Стимулювання громадян до прийняття дітей у сім'ї через спрощення процедурних аспектів та цифровізацію процесів свідчить про стратегічну спрямованість державної політики на подолання кризи соціального сирітства, спричиненої війною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III: станом на 10 берез. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 19.03.2026).
2. Петрочко Ж., Датченко Н. Забезпечення найкращих інтересів дитини в умовах війни в Україні. *Вісник Humanitas*. 2023. № 3. С. 70–78. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.3.11>.
3. У 2024-му українці усиновили найбільше дітей за останні п'ять років. *Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України*. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/u-2024-mu-ukrayintsi-usynovyly-naybilshe-ditey-za-ostanni-p'yat-rokiv> (дата звернення: 19.03.2026).
4. У 2025-му в Україні всиновили до 1000 дітей. Ще понад 1500 сімей – у черзі на обліку. *LIGA.net*. URL: <https://news.liga.net/ua/society/news/u-2025-mu-v-ukraini-vsynovyly-do-1000-ditey-shcheponad-1500-simey-u-cherzi-na-obliku> (дата звернення: 19.03.2026).
5. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905: станом на 9 листоп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-p#Text> (дата звернення: 19.03.2026).
6. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV: станом на 31 груд. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 19.03.2026).
7. Бельо Л. Ю., Давара С. А. Аналіз законодавства щодо усиновлення під час воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 2 (80). С. 24–30. URL: <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2023.2.4>.
8. Волкова Н., Яніцька І. Процесуальний порядок розгляду справ про усиновлення дитини громадянами України: окремі аспекти. *Юридичний вісник*. 2024. № 1. С. 40-48. URL: <https://doi.org/10.32782/yuv.v1.2024.4>.
9. Про внесення змін до Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.08.2022 № 907. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2022-p#Text> (дата звернення: 19.03.2026).
10. Про внесення зміни до Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2022 № 618. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmini-do-poryadku-provadhennya-diyalnosti-z-usinovlennya-ta-zdijsnennya-naglyadu-za-dotrimanniam-prav-usinovlenih-ditej-618-240522> (дата звернення: 19.03.2026).
11. Конвенція про права дитини: станом на 16 листоп. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 19.03.2026).

12. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо цифровізації процесів влаштування дітей у сімейні форми виховання: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2022 № 636. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/636-2022-п#Text> (дата звернення: 19.03.2026).
13. Ухвала Олександрійського міськрайонного суду Кіровоградської області від 05.09.2024 у справі № 398/3945/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121404771> (дата звернення: 19.03.2026).
14. Ухвала Арцизького районного суду Одеської області від 19.08.2025 у справі № 492/1044/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129689517> (дата звернення: 19.03.2026).
15. Постанова Запорізького апеляційного суду від 01.06.2022 у справі № 334/6752/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104597159> (дата звернення: 19.03.2026).
16. Ухвала Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 05.03.2025 у справі № 487/2960/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125639170> (дата звернення: 19.03.2026).
17. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 29.01.2025 у справі № 759/8056/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124965507> (дата звернення: 19.03.2026).
18. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 03.09.2025 у справі № 944/537/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130193981> (дата звернення: 19.03.2026).

Дата першого надходження рукопису до видання: 28.03.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації: 10.05.2026

© Троцюк Н.В., Данилець А.М., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0